

MUZAFFER İZGÜ'NÜN ESERLERİNDE ARKADAŞLIK KAVRAMI

Yrd. Doç. Dr. Gülşim UÇAR
AÜ Eğitim Fakültesi
Eskişehir

ÖZET

Çocuk kitapları çocuğa yaşamı, doğayı ve insanları tanıma ve anlama olanağı sunar. Bu sayede çocuk kendi beğenilerini, duygu ve düşüncelerini biçimlendirerek, kişilik gelişimini ve toplumsallaşmasını şekillendirir. Burada en büyük rol kitapların kahramanlarına düşmektedir, çünkü çocukların okudukları kitaplardaki kahramanların fiziksel ve ruhsal özelliklerinden, onların davranış ve eylemlerinden etkilendikleri bilinmektedir. Çocuklar kahramanları taklit ederek, onlarla özdeşleşmektedir. Bu nedenle kahramanların bir taraftan gerek fiziksel, gerekse kişilik özellikleriyle ilginç ve sevimli, diğer taraftan ise gerçekçi ve inandırıcı olmaları gerekir. Bunun için kahramanların çevresinde bulunan kişilerin de bu ölçütlere uyması zorunludur. Çocuklara verilmesi gereken en önemli mesajlardan birisi de "arkadaşlık" kavramının insan ilişkileri ve toplumsal yaşamdaki önemidir. Bu bağlamda "arkadaşlık" kavramı önemli bir olgu olarak Muzaffer İzgü'nün eserlerinde karşımıza çıkmaktadır. Muzaffer İzgü eserlerinde bu olaya dikkat çekmek, çocukları bu konuda bilinçlendirmek için "arkadaşlık" kavramına oldukça fazla yer vermektedir.

Anahtar Sözcükler: Muzaffer İzgü, Arkadaşlık, Çocuk edebiyatı

ABSTRACT

Childrens' books enable the children to understand life, nature and people so that she/he can form her /his tastes, feelings and ideas which contribute to the development of the personality and the socializing process. These is actualized through the characters presented in these books- the physical and psychological qualities influence their behaviors. By imitating the characters children identifying themselves with these characters. Therefore, the characters must be cute in terms of their physical and personal appearances but at the same time they must be real and reliable. Their environments should also be appropriate. One of the most important messages should be the importance of the concept of friendship in human relationships and social life. This is true for Muzaffer İzgü's understanding of the concept of "friendship". He predominantly uses the concept of friendship in his works in order to emphasize the importance of the concept of friendship.

Key Words: Muzaffer İzgü, Friendship, Children literature

Çocukluk, bireyin kişiliğinin şekillendiği, geleceğinin yapı taşlarının atıldığı belirleyici bir dönemdir. Bu dönemde toplumsal, ruhsal, dilsel yetileri henüz gelişmemiş olan çocuk, içinde yaşadığı dünyanın gerçekleriyle çoğu zaman ilk kez karşılaşır. Kendi dünyasından çok farklı olan bu yetişkinlerin dünyasını kendi öznel değerlendirmesiyle algılar ve bu bakış açısıyla dünya ile ilişki kurar. (bkz. Dilidüzgün, 2003, s.4). Bu gizemli dünyanın kapılarını aralamak isteyen çocuk, önceleri ailesinin, ileriki yıllarda ise arkadaşlarının yardımıyla büyük bir keşif yolculuğuna çıkar.

Aile çocuğa belli kurallar, roller, mevcut sorumluluklar, özgürlükler çerçevesinde oluşan bir düzen sunar. Bu düzen içinde anne babanın çevreye ve çocuğa karşı takındıkları tutum ve davranışlar çocuğun olumlu veya olumsuz kişilik geliştirmesine yol açar. İdeal anne – baba yaşamın içinde olan, toplumla ilişkisini dengelemiş, kendi sorumluluğunu üstlenerek kendisini yaşayabilen, bu sayede de diğer insanların hayatına saygı duyan bireylerdir. Çocuğunu da kendisine özgü bir dünyası olan bir varlık olarak algılar, haklarına saygı gösterir, çocuğunun temel gereksinimlerini (psikososyal, ruhsal, kültürel) (Cüceloğlu, 1999, s.52) karşılayabilmesi için gerektiği yerde destek, rehberlik ve sınırlar sunarak, çocuğun ihtiyacı olan iletişimsel, toplumsal, cinsel kimlik, dünyayı algılayış biçimi, ahlaki, bilişsel modeli sunarlar

(Yörüköğlu, 1978, s.94; bkz. Baymur, 1998, ss.71-73).

Çocuk da hayatı iniş ve çıkışlarıyla olduğu gibi kabul eden, ona hayatın nasıl yaşanacağı konusunda örnek olan, kendi eksik yönleriyle yüzleşebilen bir ana baba modeli gördüğünden, kendisi de kendine karşı dürüst olmayı, kendisini olduğu gibi değerli kabul etmeyi özdeşim ve taklit yoluyla öğrenir. Böylece aile üyeleriyle olumlu ilişkileri sayesinde çocuk olumlu benlik geliştirir, kendini özel ve önemli hisseder. Aynı zamanda "diğer bireylere, nesnelere ve tüm yaşama karşı aldığı tavırları, benimsediği tutum ve davranışları" (Yavuzer, 2000, s.138) olumlu yönde geliştirir, çevresine güvenir.

Ailesine ve çevresine duyduğu bu güven sayesinde yaşı ilerledikçe ailesinin ona sunduğu güvenli limandan yavaş yavaş uzaklaşarak, çevresini keşfetmeye, yeni sosyal ilişkiler kurmaya yönelir. Böylece küçük yaşlarda aile etkili iken, yaş büyüdükçe arkadaşlar önem kazanır.

Ailenin çocuğun gelişimi üzerindeki etkisi bilimsel çalışmalarda haklı olarak önplanda tutulurken, arkadaşlık ilişkilerinin çocuğun gelişimindeki rolünün yeterli derecede ele alınmaması, üzerinde önemle durulması gereken bir noktadır.

Bu bağlamda bu çalışmanın konusu olan çağdaş Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatının önde gelen isimlerinden Muzaffer İzgü'nün eserlerinde

"Arkadaşlık" kavramı önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Arkadaşlık ilişkileri öncelikle çocuklara sosyal etkileşim içinde olma becerilerini öğrenme ve uygulama fırsatı kazandırır (bkz. Atkinson, 1995, s.107). Bu beceriler içinde işbirliğini, yardımlaşmayı, paylaşmayı gözetken yakın ilişkiler kurmak ve sürdürmek, uzlaşmayı ve ikna etmeyi, çatışma ve güvenden kaynaklanan sorunları çözmeyi kapsayan iletişim becerileri yer alır.

İzgü'nün "Çocukların Ormanı" adlı öyküsü arkadaşlığın bu işlevine güzel bir örnek oluşturmaktadır. Bu hikayedeki çocuklar birbirleriyle yakın ilişkiye ve iletişime girerek, İsmail'in dedesinin bahçesindeki ağaçlardan kestiği dal parçalarını toprağa dikerek kendilerine ait özel bir orman oluşturmuşlardı. Dayanışma ve işbirliği içinde bu ormanda piknik yapmak için herkes evden bir şeyler getirmiş, herkes bir işin ucundan tutmuş, kısrı hazırlanmış, neşe ve coşku içinde hep birlikte yenmiş, hatta mahalledeki diğer insanlara da ikram edilmiştir.

Böylesine doyurucu bir yaşantı sonunda çocuklar bu tarz ilişkilerin yaşamlarında sürekli olarak yinelenmesini isteyeceklerdir. Bunun için de zamanla grup tarafından onay gören davranış kalıplarını kendi kişiliklerinin bir parçası haline getirerek, diğer bireylere ve sosyal yaşama karşı tüm tutum ve davranışlarını bu yönde geliştireceklerdir. Başaran (1982, s.134) ve Yavuzer (2000, s. 153) de arkadaş ilişkilerinin çocuğun kişilik oluşumu ve yapılanmasında büyük bir rol oynadığını özellikle vurgulamaktadırlar.

İzgü'nün "Kurt Korkusu" adlı öyküsü arkadaşlığın çocuğun bireysel ve toplumsal gelişiminde önemli rol oynayan iletişim becerileri kazandırma işlevinin farklı bir yönünü dile getirir.

Arkadaşlık ilişkileri içinde çocuk yakın ilişkiler kurmanın ve sürdürmenin dışında, "(...) ilişkilerindeki çatışma ve güvenden kaynaklanan sorunları yıkıcı olmayan, ilişkilerinin devamını, hatta gelişmesini gözleterek nasıl çözeceğini de öğrenir (bkz. Erwin, 2000, s. 7) .

Bu öyküde birbirleriyle yakın ve samimi ilişkiler içerisinde bulunan köy çocukları birlikte her gün yanlarına ders kitaplarını ve yiyeceklerini de alarak, oldukça uzakta olan okullarına yürüyerek giderler. Bu yürüyüş sırasında birbirleriyle iyi iletişimde olan köy çocukları mola verdiklerinde hem dinlenir, hem eğlenerek oyunlar oynar, hem de işbirliğine girerek yiyeceklerinin bir bölümünü paylaşır, diğerini de okulda yemek üzere saklarlar.

Ancak Bircan adındaki çocuk her gün azığını mola yerinde yemeyi adet edinmişti. Bu da Bircan ile arkadaşları arasında bir çatışma ortamı yaratmaktaydı. Önceleri arkadaşları Bircan'ı bu huyundan vazgeçirmeye çalışmış ama bir türlü

başaramamışlardı. En sonunda çocuklar bu çatışmayı Bircan'ın kişiliğini ve onunla ilişkilerinin devamını zedelemeyecek şekilde Bircan'ın elinden azığını artık dinlenme yerine gelmeden alıp saklayarak çözmüşlerdi.

Eğer arkadaşları bu konuda duyarlı davranmayıp, Bircanla alay etselerdi, bu olay Bircan için utanç verici bir anı olarak belleğine yerleşecekti.

Çocuğun çevresiyle etkileşiminde gerek ailesi, gerekse sevdiği tarafından psikolojik olarak terk edilmesi gibi acı veren olumsuz olaylar sürekli tekrarlandığında, "(...) bellek bu olayları kendiliğinden bir araya getirir ve bir tür 'anılar yapısı' oluşturur" (Cüceloğlu, 1999, s. 93) .

Bu olumsuz anıların tümü çocuğun temel gereksinimlerini karşılamasını engellediği için çocuğun kendini eksik ve değersiz görmesine ve kendinden utanmasına neden olmaktadır.

Çocuk kendi benliğinden utanmaya başlayınca iç dünyasıyla ilişkisini koparmaya ve kendine yabancılaşmaya başlar. Böylece ihmal edilen gereksinimlerine denk bir gelişim aşamasındaki çocuk olarak kalır, normal gelişimini tamamlayamaz (bkz. Corman, 1988 , s.107). Psikologlar bu tür insanları "yetişkin çocuk" (Cüceloğlu, 1999, s.117) olarak adlandırmaktadır.

"Çoğu çocukluk dönemine uzanan" (Daco, 1989, s.227) bu tür nevrozlar, "(...) bireyin giderek kendisine daha fazla yabancılaşmasına ve sonunda kendisi var olamamanın, anlamlı bir yaşamı gerçekleştirememiş olmanın suçluluğunu, kızgınlığını, eksik kişiliğinin utancını yaşamasına neden olur" (Geçtan, 1986, s. 40) .

Böylece acı veren gerçeğin kendisinde yarattığı büyük boşluktan kaçmak isteyen birey çeşitli savunma mekanizmaları, tutkunluk ve düşkünlük türünden davranışsal ve duygusal bağımlılıklar geliştirir. Bunlar arasında alkol, sigara, uyuşturucu gibi nesnel tutkunluklar, cinsellik gibi duygu ve heyecan tutkunlukları, iş - din gibi düşünce ve faaliyet tutkunlukları sıralanabilir (daha geniş bilgi için bkz. Cüceloğlu, 1999, ss.124-139) .

Kendi benliğine yabancı olan birey diğer insanlarla doyurucu ilişkiler kuramayarak, etkin bir biçimde toplumsal yaşama katılamaz. Bu da onu gittikçe topluma yabancılaştırır. Kendisine ve topluma yabancılaşan bireylerde suç ve şiddet eylemlerinin, ruhsal hastahkların artış gösterdiği araştırmalar sonucunda ortaya konmuştur. (bkz. Geçtan, 1978, s.88; bkz. Vahip, 2002, ss.312-319).

Bu tür eksik kişilikli insanlar ancak kendileri gibi eksik kişilikli insanlarla anlamlı ilişkiler oluştururlar. İki eksik kişilikli insandan oluşan sağlıklı aile çocuklarını da kendileri gibi hayali gerçeklerin suni dünyasında eksik yetiştirirler.

Böylece bu olgu kişilerin yaşam boyutlarını aşarak, "(...) kuşaklararası bir sosyopsikolojik" (Cüceloğlu, 1999, s.76) özellik gösterir.

Bu açıdan kişilerarası ilişkiler çocuğun bireysel ve toplumsal gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Bu ilişkilerin kurulmasında ve etkili olmasında önemli rol oynayan iletişim becerilerinin etkililiğini arttıran sosyal bilişsel beceriler de arkadaşlık ilişkileri sayesinde gelişir. Erwin (2000, s.42) sosyal bilişsel becerilerin 6 genel ve birbirleriyle bağlantılı yönü üzerinde durmaktadır:

1. kişisel kimlik ya da benlik duygusunun gelişmesi
2. empati yeteneği
3. rol üstlenme
4. zihin yapıları
5. arkadaşlık anlayışları
6. nedensellik bağları

Çocuk arkadaşlarının ona sunduğu aynadaki görüntüsüne göre kendi duygu, düşünce, algılama ve değerlendirmelerinin, kendi benliğinin (bkz. Ünlü, 1992, s.139; bkz. Bilgin, 1996, s.168) farkına varır. Bu sayede empati, rol üstlenme, ve zihin yapıları gibi sosyal bilişsel becerilerinin gelişmesiyle diğer bireyleri onların gözüyle algılayarak, karşısındaki kişileri de kendilerine özel davranış, ihtiyaç ve amaçları olan bireyler olarak kavrar. Böylece kendisinin ve karşısındaki bireyin iç ve dış dünyasının bilincine varan çocuk, etkili bir iletişim gerçekleştirerek, anlamlı ilişkiler kurar. Arkadaşlık ilişkilerinin bu işlevi "Karne Günü" adlı hikayede öne çıkmaktadır.

Bu hikayede Melih'le Oral çok iyi anlaşılan, mahallede, okulda, sınıfta hep birlikte olan iki arkadaşları. Karne günü Melih çok üzgündür. Karnesinde zayıf olduğu için ne yapacağını bilemez haldeydi. Ailesinden korktuğu ve durumundan utandığı için eve gitmek istemez, ailesine söyleyeceği bin bir türlü yalan uydurmaktaydı.

Oral Melih'in psikolojik yapısını sezgisel olarak algılayarak, onun bakış açısıyla olaya bakıp, arkadaşına samimiyetle bu sorunun çözümünde yardım etmektedir. Bir taraftan Melih'i ailesinin ona kızmayacağına, aksine yalan söylediğinde onların güvenini kaybedebileceğine ikna etmeye, diğer taraftan ise onu evine götürmeye çabalamaktadır. Melih'in tüm itirazlarına, direnmelerine rağmen Oral onu çeke çeke evine götürür, annesine teslim eder. Bu sayede Oral Melih'in çaresizlik içinde kendisine hem fiziksel hem de psikolojik zarar vermesini engellemektedir.

Melih acı gerçeği görmemek, cezadan kurtulmak için yalanı bir çare olarak görüyordu, ama bir savunma mekanizması olarak yalan,

sürekli kendini tetikleyerek, çocuğu kısır bir döngü içinde kendi yarattığı sahte dünyaya tutsak eder. Böylece kendisine yabancılaşan çocuk diğer insanlarla anlamlı ilişkiler kuramaz, gittikçe kendine ve topluma yabancılaşır.

Melih ise bu olaydan sonra kendisinin yanlış davranışlarına rağmen, Oral'ın kendisine hâlâ saygı ve sevgiyle yaklaşmasından, onu küçümsememesinden mutlu olur. Oral'ın kendisinin her türlü sorununda yanında olacağını bilerek arkadaşına sonsuz derecede güvenir. Oral'ın gözündeki olumlu yansıması sayesinde Melih de kendi benliğine olumlu yaklaşır, Oral'ı örnek alınacak bir model olarak görür.

Sullivan (Geçtan, 1990, s.202) Erikson (bkz. Can, 2004, s.60) gibi bilim adamları, arkadaşlık ilişkilerinin çocuğa kazandırdığı etkili iletişim kurma becerilerinin dışında, önceki kötü ilişkilerinin verdiği zararları kapatma potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymuşlardır.

İzgu'nun "Metin Kaptan" adlı eserinde arkadaşlığın bu yönü vurgulanır.

Metin'in anne ve babası uzun süren anlaşmazlıkların, gerginliklerin ve kavgaların ardından ayrı yaşamaya karar vermiş, Metin babası ve babaannesiyile, kardeşi Süha ise annesiyile kalmıştır. Anne babasının ani ayrılığı, kardeşinin yokluğu Metin'i çok üzmüş, ancak yakın arkadaşı Kemal'le olan arkadaşlığı ona bu sorunun çözümünde duygusal bir destek sağlamıştır. Bu sayede bu olayı yara almadan aşmayı başarmıştır. Bu yönüyle yakın ve aynı cinsle ait arkadaşlıklar çocuğun ailesinde yaşadığı kötü ilişkilerin getirdiği yaraları kapatmasına, yeniden topluma uyum sağlama çabalarına girişmesine yol açmaktadır.

Kemal de Metin'le aynı yaşta, aynı cinsiyette, aynı özelliklere sahip olan bir çocuktur. Kemal'i Metin'den ayıran en belirgin özelliği aşırı şişmanlığıdır. Kemal o kadar şişmandır ki, babasının fırınında yapılan ekmeklerden yemesi dahi yasaklanmıştır.

Kemal'in babası, Metin'in oğluna kötü örnek oluşturduğunu düşünür, Metinle görüşmesini hiç istemez. Kemal ise babasından ölesiye korkar, babasına hiç itiraz etmez ama biricik arkadaşı Metin'den de hiçbir zaman ayrılmazdı. Tüm bunların farkında olan Metin de Kemal'in ona karşı sadık olduğuna, onu hiçbir zaman yarı yolda bırakmayacağına güvenirdi. Böylece yıllar geçtikçe aralarındaki arkadaşlık güçlenmiş, işbirliği ve iletişim içinde sebze ayıklamak, karpuz kavun indirmek, broşür satmak gibi sıradan işleri bile eğlenerek yapar ve her şeyi paylaşır olmuştular.

Bazen diğer çocuklarla çıkan kavgalardaki çatışmaları çözmek için birbirlerini korur, eğer biri Metin'e zarar verirse, Kemal yetişir, Kemal'e saldırırlarsa Metin'e yardıma koşardı. Böylece

arkadaşlıkları sayesinde Metin'le Kemal zamanla anlamlı ilişkileri şekillendiren işbirliğini, iletişimi ve çatışmaları çözme yöntemlerini, sosyal becerileri ve bilişsel yeteneklerini birlikte öğreniyor ve uyguluyorlardı.

Metin ve Kemal zamanla birbirlerinin farklı ve özel niteliklerini keşfediyor, birbirlerine gittikçe daha çok sevgi ve saygıyla bağlanıyorlardı. Bu sayede Metin, Kemal'e güven ve bağlılık duyarak kendi -hayal, duygu, düşünce- dünyasının kapılarını ona sonuna kadar açıyordu.

Metin'in iki büyük hayali vardır. Birincisi mavi renkli bir bisiklete sahip olmaktır. Ancak parası olmadığı için Metin'le Kemal el ele vererek tek tek bisiklet parçalarını hurdacıdan satın alarak, Metin'in hayalini gerçekleştirirler.

Metin'in diğer hayali ise her zaman "(...) adanın ardında yitişini, sislerin içinde ak bir gölge gibi kayarak kendinden uzaklaşmasını (...)" (İzgü, 1985, s.14) özele ve coşkuyla seyrettiği bir gemide kaptan olmaktır. Her seferinde gemi gözünün önünden kaybolana değin kendisini bu geminin kaptanı, Kemal'i de yardımcısı olarak düşlerdi. İkisi dünyanın tüm kıyılarını dolaşacak, oradaki çocuklarla oynayacaklardı.

Metin bir gün yine gemiyi seyrederken öylesine kaptan olma hayaline kapılmıştı ki, koşa koşa Nuri Kaptan'ın motoruna atladı. Ne olduğunu anlayamayan Kemal de onun peşinden koşarak motora bindi. Metin hızlı hareketlerle motoru çalıştırdı. "Kemal şaşmıştı. Metin'in yaptıklarının tümünün oyun olduğunu sanıyordu. (...) ne zaman motor hareket edip yürüyünce, işin yalan değil, gerçek olduğunu gördü" (İzgü, 1985, s.72).

Motor gittikçe kıyıdan uzaklaşıyor, kendisini rolüne iyice kaptıran Metin, Kemal'e durmadan emirler yağdırıyordu. Arkadaşının duygularını, düşüncelerini, coşkusunu empatik bir anlayışla kavrayan Kemal, olaya onun bakış açısıyla bakarak, onun yanında yer alıyordu.

Hava gittikçe kararmış motorun birdenbire durmasıyla ikisi de birbirlerine belli etmeseler de korkmaya başlamışlardı. Ertesi gün rüzgar o denli güçlüydü ki, motoru beşik gibi sallıyordu. İkisinin de yavaş yavaş mideleri bulanmaya, başları dönmeğe başlamış, Kemal uzanmış yatıyordu. Ama hâlâ Metin'e güveniyor, durmadan kıyıya ne zaman varacaklarını soruyordu.

Metin yaptıklarından pişman olmuş, vicdan azabı içinde kıvranmaktaydı. Bir taraftan Kemal sadece ona güvendiği için aç, susuz kalmış, neredeyse ölümün eşiğine gelmişti. Diğer tarafta ise bu davranışıyla hem ailesini hem de motorunu çaldığı Nuri Kaptan'ı perişan etmişti. Bu bilinçsiz davranışının en yakın arkadaşı Kemal'e, çok sevdiği ailesine ve balıkçı Nuri Kaptan'a ne kadar zarar verdiğini anlayan Metin, bunun için öncelikle arkadaşından özür diledi. "Suç benim," dedi

Kemal'e "seni ben taktım ardıma. - Yo dedi Kemal, suç ikimizin. Gelmeyebilirdim. Ama isteye isteye geldim "(İzgü, 1985, s.79). Kemal arkadaşı Metin'in yaptığı hatayı hem affetmiş, hem de suça ortak etmişti kendini. Kemal'in onunla suçu paylaşması, ona destek vermesi, Metin'i ailesine ve Nuri Kaptan'a, bu davranışının getireceği cezaya karşı hissettiği korkusunu biraz olsun dindirmişti.

Bu olaydan sonra ailesi Kemal'e dışarı çıkmama cezası vermiş, Metin iyice yalnız kalmıştı. Ama Metin Kemal'in ailesine hiç kızmıyordu. Bu olay sayesinde Metin kendisinin ve çevresindeki diğer insanların farklı psikolojik özelliklere ve sosyal perspektife sahip olduğunun, anlamlı ilişkiler kurmak için kendi davranışları ile çevresinin isteklerinin uyum içinde olması gerektiğinin bilincine varmıştı.

Metin her kural ihlalinin toplum tarafından cezalandırıldığını, bireyin ancak toplumun koyduğu kurallar çerçevesinde kendi bireyselliğini geliştirebileceğini ve onaylanacağını anlar ve bu doğrultuda yeniden ilişkilerini düzenler, kendi kişiliğini geliştirir.

Bu yönüyle "(...) farklı gruplara uygun bir biçimde davranan, onlarla ilişki kuran, arkadaş gruplarına olduğu kadar yetişkinlere de uyum gösteren (Metin), sosyal açıdan uyumlu bir kişi" (Yavuzer, 2000, s.53) portresi çizmektedir.

"Arıcık" adlı hikayede İzgü arkadaşlığın çocuğa dış dünyayla ilgili değer, beceri ve tutumları nasıl yansıttığını aktarır. Bu hikayede baharın gelişiyle ölüm kalım savaşı veren arılar birer birer canlanır, var olma içgüdüsüyle kovanın deliğine koşarak, bir an önce uçmak, bir an önce çiçeklere, yaşama yeniden kavuşmak için çırpınırlar. Arıcık da korku ve şaşkınlıkla çevresine bakınır, "birine ya da bir gruba bağlanma, başkaları tarafından sevilme ve bu sayede de kendini güvende duyma" (bkz. Özkalp, 2000, s.37) ihtiyacıyla yanındaki arıyı dürter, onun bir an önce canlanmasını bekliyordu. Kısa bir süre sonra ise arının öldüğünü anlar, çevresine, diğer arılar arasında canlı olup olmadığına bakınır. Bu arada da onlara büyük umutlarla seslenir:

"Kardeşler, kardeşler haydin canlanın biraz. Size yardım ederim ben, uçmanıza yardım ederim, düşerseniz yanınıza koşarım, uçarsanız aramızdan gelirim, ilk balımı sizinle bölüşür, ilk çiçeğimi size veririm. Kalkın! (...)" (İzgü, 1979, s.5).

Arıcık bu seslenişiyle arılar topluluğuna kabul edilmek istediğini, bunun için işbirliği, paylaşım, yardımlaşma gibi her türlü fedakarlığa hazır olduğunu, ona her konuda güvenebileceklerini dile getirir ve bunu kanıtlamak için de hemen harekete geçer.

Arıcık kanatlarını çırpıyor, kollarını oynatıyor, onlara yaşama sevinci aşılama çalışıyordu. Ama tüm uğraşları boşunaydı. Nereye baksa ölü arkadaşlarını görüyordu. Ancak kısa bir süre sonra kovanın kuytu bir köşesinde bir kıpırtı görerek, umutla onun yanına yaklaşır ve seslenir:

"(...) Canlısın (...) Haydi, tutun bana, çırpma kanatlarını, oynatma kollarını, ben seni deliğin yanına dek götüreceğim, ondan sonra uçmana yardım edeceğim (...) Çık güneşe, güneş özgürlük, güneş yaşam. Güneş sana can verecek. Bekle beni kovanın yanında, uçacağım, koşacağım, ilk çiçekten aldığım balı sana getireceğim." (İzgi, 1979, s.5).

Bilge arının tüm karşı çıkmalarına rağmen, Arıcık hemen onu sırtına almış, kovanın dışına kadar taşımış, daha sonra hemen yola koyulmuştur. Bilge arının durumunun çok ağır olduğunu, kendisi yardım etmezse onun ölebileceğinin farkına varan Arıcık, kendisinin de gücü tükenmiş olmasına rağmen, durmadan, dinlenmeden, yakınındaki bir çiçekten bal toplama, kendisi yemeden hemen Bilge arıya, kovana koşmuştu. Ama Bilge arı orada yoktu. Arıcık sürekli seslenerek her yerde Bilge arıyı arıyordu. Bilge arı kovanın girişinden düşmüş, rüzgarla bir çalının dibine kadar sürüklenmişti. Arıcığın ona seslendiğini duyuyor, kendi sesini Arıcığa duyuramıyordu. Arkadaşını kaybetmek istemeyen Arıcık yılmadı, tek tek her yeri arayarak çalının dibinde ölmek üzere olan Bilge arıyı buldu. Onu doyurduktan sonra Bilge arı yavaş yavaş kendine geldi.

Bu olaydan sonra Arıcık'la Bilge arı arasında güzel bir arkadaşlık başlamıştı. Bilge arı Arıcığın arkadaşlığını devam ettirmek için giriştiği paylaşımcı, duyarlı mücadele için onu takdir ediyor, bu arkadaşlığın getireceği yükümlülükleri ve bağlılıkları yerine getireceğine inanıyordu.

Tüm yaz boyunca Bilge arı, arıları onca zorlukla topladıkları ballarını yaz sonunda ellerinden alacak ve onları aç bırakacak olan adama karşı mücadele etmeleri gerektiği konusunda uyarılmış, ama Arıcık dışında hiç kimse ona inanmamış, hatta onları tamamen dışlamışlardı.

Bu sıkıntılı günlerde Arıcık ancak bilge arının duygusal desteği sayesinde diğer arıların sataşmalarına, alaycı konuşmalarına katlanabilmiştir.

Arıcık ve Bilge arı kendi aralarında sürekli bu konuyu tartışıyor, çareler arıyorlardı. Arkadaşlık ilişkisi sayesinde, Arıcık Bilge arıdan kendisi ve arılar dünyası için gerekli olan bilgi, değer ve sosyal becerileri öğreniyordu. Erwin de (2000, s.8) arkadaşlık ilişkilerinin çocuğa sunduğu bilgi sağlama işlevinin öneminden bahsetmektedir. Bu sayede çocuk yeni edindiği bilgi, beceri ve

tutumlarla kendisinininkileri karşılaştırarak, sosyal yeterliliğini etkinleştirir. Bunun sonucunda da arkadaşları zor durumda kaldığında onlara sevecek ve isteyerek yardımda bulunur.

O güzel yaz günleri çabucak geçmiş, kış bütün acımasızlığıyla bastırılmış, arılar açlık sınırına dayanmışlardı. Çaresizlik içinde kıvrılırken, Bilge arı bu karda kışta bir arının dışarı çıkıp, yiyecek araştırması yapmasından başka bir yol olmadığını söyledi. Dışarı çıkacak olan bu kahraman arı kendi hayatını diğer arkadaşları için feda edecekti. Arıcık bu göreve gönüllü oldu. Arıcık için bu görevi başardığında, arılar topluluğunun onu kabul etmesi ve onlar tarafından beğenilmek sosyal kabul gereksinmesini karşılayacak olan iç kaynaklı büyük bir ödülüdür (bkz. Cüceloğlu, 1991, s.251).

Bu ödüle ulaşabilmek için Arıcık her yerde arkadaşları için bal arıyor, onları düşünerek tüm zorluklara katlanıyordu. En sonunda çaresizlik içinde bitap düşmüşken, son umut olarak Ahlat ağacının yanına geldi. Ahlat ağacına tüm aramalarına rağmen hiçbir şey bulamadığını, tüm arıların öleceğini, kendisinin çok çaresiz ve üzgün olduğunu söyledi. Ahlat ağacı da arılar için çok üzüyor, ne yapabileceğini düşünüyordu. En sonunda Arıcığa ve arkadaşlarına yardım etmek için, kendi sonu olacağını bile bile mevsimsiz çiçek açarak kendini feda ediyordu. Arıcık çabucak arkadaşlarına haber verdi, onlar da Ahlat ağacının çiçeklerinden bal toplayarak, kovanlarını yeniden doldurdular.

Bu olay sayesinde Arıcık büyük bir statü kazanarak arılar tarafından olağanüstü bir ilgi ve saygı görüyordu (bkz. Yavuzer, 1984, s.204).

Arıcık Bilge arıyla arkadaşlığı sayesinde diğer arılarla iletişim kurmayı ve sürdürmeyi, bu sayede de toplum için gerekli olan sosyal bilgi, beceri ve tutumları edinmeyi, böylece arılar topluluğunun bir üyesi olmayı öğrenmişti.

Şimdi ise bu toplumun en gözde bireylerinden biri olmak için arı üreticisine karşı bir saldırı hareketi planlayarak arkadaşlarıyla birlikte uyguluyordu.

Bu sayede sosyalleşme sürecini tanımlayan Arıcık hem grubun kural ve değerlerine uymayı (bkz.Fromm, 1998, ss.26-27) öğrenmiş, hem de birey olarak kendini gerçekleştirmişti.

Arıcık artık korkmadan arkadaşlarıyla birlikte hayatın tadını çıkarıyor, yaşama gülümseyerek bakıyordu.

Yukarıdaki örneklerden de görüldüğü gibi arkadaşlık ilişkileri çocuk açısından birçok önemli işlevi yerine getirmektedir.

Her çocuk yakınlık, sevgi ve mahremiyet ihtiyacını karşılayacak bir kişiye gereksinim duyar. Arkadaşlar bu bağlamda birbirlerinin farklı ve özel niteliklerini olduğu gibi kabul ederek, birbirlerine karşı gittikçe daha çok sevgi ve saygı